SUOMEN KÄSIPALLOLIITTO
Finlands Handbollförbund

FINLANDS HANDBOLLFÖRBUND – TRYGG HANDBOLL FÖR ALLA

Finlands Handbollförbund ville höra sina idrottares synpunkter och erfarenheter. Genom enkäten om trygg idrott fick idrottarna berätta om sina erfarenheter av och synpunkter på osakligt bemötande. Syftet med enkäten var att skapa en helhetsbild av fenomenets omfattning och olika uttrycksformer samt att ur idrottarnas perspektiv identifiera sätt att förebygga osakligt bemötande.

Genomförandet av enkäten

Enkäten genomfördes oberoende i oktober 2026 av Centrum för etik inom idrotten i Finland, SUEK rf. Genomförandet följde dessa principer:

- Enkäten riktade sig till licensierade idrottare som fyllt minst 16 år.
- Deltagandet var frivilligt och det tog cirka 5–15 minuter att svara.
- Svaren var helt anonyma och enskilda respondenter kan inte identifieras. Det var inte obligatoriskt att besvara alla frågor och enkäten kunde avbrytas när som helst.
- SUEK levererar ett sammandrag av resultaten till grenförbundet endast om antalet respondenter är minst 50. På så sätt säkerställs respondenternas anonymitet. Grenförbundet får inte tillgång till enskilda svar.
- Resultaten används i den lägesbild över trygg idrott som SUEK publicerar samt i eventuella andra publikationer.

Handbollförbundets enkät besvarades av 62 idrottare, vilket innebär att minimigränsen för rapportering uppfylldes. Denna analys bygger på det sammandrag som SUEK har levererat till förbundet.

1. Helhetsbild

Som helhet är resultatet gott. Cirka 98 % av respondenterna upplever sin idrottsmiljö som trygg, och 79 % instämmer helt. De allvarligaste formerna har förekommit mycket sällan. Ingen har upplevt fysiska sexuella trakasserier. Verbala sexuella trakasserier har upplevts av 5 % och fysiskt våld av 2 %. Även diskriminering är sällsynt. 85 % anser att situationen har förbättrats under de senaste tre åren. Detta stämmer överens med att man inom grenen observerar mindre och lindrigare osakligt bemötande än inom många andra grenar.

Problemen gäller det vardagliga bemötandet och hur fallen hanteras. Det finns få observationer av själva de allvarliga handlingarna.

2. Centrala iakttagelser

2.1 Vardagligt osakligt bemötande är det vanligaste problemet

De vanligaste formerna av osakligt bemötande under de senaste tre åren:

Form	Upplevt själv	Observerat
Mobbning	28 %	34 %
Ojämlik behandling	26 %	41 %
Hotfullt beteende	16 %	25 %
Maktmissbruk	13 %	11 %

Erfarenheterna gäller oftast ”några gånger” och inte enstaka händelser, vilket innebär att det i viss mån handlar om en återkommande kultur.

2.2 Två grupper sticker tydligt ut

Kvinnor har upplevt osakligt bemötande betydligt oftare än män:

Form	Kvinnor	Män
Mobbning	40 %	12 %
Ojämlik behandling	37 %	12 %

21–30-åringarna är den mest belastade gruppen:

- 44 % har upplevt mobbning
- 37 % ojämlik behandling
- 32 % hotfullt beteende, och 13 % upplever det ofta
- 25 % maktmissbruk

I samma grupp är förtroendet svagast:

- 63 % litar inte på att en anmälan leder till åtgärder
- 76 % känner inte till tydliga tillvägagångssätt
- 40 % berättade inte för någon om det de upplevt

Resultaten för personer över 31 år och för 16–20-åringar är klart bättre.

Språkminoriteten (20 % av respondenterna) har upplevt mobbning mer än genomsnittet, 36 %.

2.3 Tränare är nästan lika ofta förövare som andra idrottare

En annan idrottare har nämnts som förövare i 63 % och en tränare i 58 % av fallen. Tränaren framträder särskilt i svaren från kvinnor (61 %) och 21–30-åringar (70 %). I de ungas erfarenheter är förövaren nästan alltid en annan idrottare. Publiken nämns i 25 % av fallen, och enligt de öppna svaren håller kulturen på läktaren på att förändras.

2.4 Kedjan från att berätta till att hantera fallet bryts

- Man berättar om sina erfarenheter främst för en lagkamrat (50 %) eller en närstående (33 %). 29 % har berättat för föreningen. Ingen har berättat för grenförbundet, SUEK eller tjänsten Du är inte ensam (Et ole yksin).
- 21 % berättade inte för någon. Som skäl nämns att saken inte kändes tillräckligt allvarlig, att beteendet ”måste tålas”, rädsla för att stämplas som besvärlig och tvivel på att det skulle leda till något att berätta.
- Av de fall som man berättat om vet 38 % inte om saken behandlades, och i 24 % av fallen behandlades den inte alls.
- I de fall som behandlades upplevdes processen som korrekt. Det fanns dock problem på tre punkter:
  - **informationen:** 26 % upplevde inte att de hölls informerade
  - **slutresultatet:** 25 % var missnöjda
  - **effekten:** för 38 % förbättrades situationen inte

2.5 Tillvägagångssätt och förtroende är de största allmänna bristerna

Påstående	Av annan åsikt
Inom grenen finns tydliga tillvägagångssätt vid osakligt bemötande	32 %
Jag litar på att en anmälan leder till lämpliga åtgärder	28 %
Jag skulle sannolikt anmäla vidare	22 %
Jag vet hur och till vem jag kan anmäla	13 %

De öppna svaren säger samma sak: enbart regler och kanaler räcker inte om idrottarna inte litar på att man verkligen ingriper. I en liten gren hålls saker dessutom dolda.

> ***Förbehåll för tolkningen:*** *Materialet är litet. Undergrupperna har cirka 10–35 respondenter, och frågorna om hanteringen bygger på cirka åtta svar. Enskilda procentsatser är därför riktgivande. Skillnaderna mellan grupperna är ändå konsekventa i flera frågor.*

3. Förslag till utvecklingsåtgärder

3.1 En tydlig väg för anmälan och hantering

- Handbollförbundet tar fram en anvisning på en sida, ”Så här gör du om du utsätts för eller observerar osakligt bemötande”, på finska och svenska. I den anges de olika kanalerna. Länk till anvisningen nedan:
  Toimintaohje – epäasiallinen kohtelu / Handlingsanvisning – osakligt beteende
- Föreningarna rekommenderas att sprida anvisningen som QR-kod i omklädningsrummen och matchprogrammen samt att gå igenom den på lagens säsongsmöten.
- Föreningarna rekommenderas att utse en utbildad kontaktperson för trygghetsfrågor. Förbundet ger stöd i svåra fall.

3.2 Återkoppling och transparens i hanteringsprocessen

- Mottagandet av en anmälan bekräftas så snabbt som möjligt och anmälaren informeras om slutresultatet.

3.3 Läktaren och sociala medier

- De som ansvarar för säkerheten vid matchevenemang uppmärksammar publikens beteende, och förbundet påminner om Fair Play-utrop vid matcherna.
- Föreningarna uppmanas att utarbeta regler för sociala medier.

3.4 Uppföljning

- Förbundet upprepar enkäten med hjälp av SUEK vart tredje år. Målet är att nå ett större antal respondenter.

Exempel på mål för nästa enkät:

Mätare	Nu	Mål
Jag vet hur och till vem jag kan anmäla	87 %	över 95 %
Inom grenen finns tydliga tillvägagångssätt	69 %	över 85 %
Jag vet inte om saken behandlades	38 %	under 10 %